

תכנית לקידום ולהרחבת הקשרים הכלכליים בין מדינת ישראל והרפובליקה הערבית של

מצרים

הצעה להחלטה

מחליטים, בהמשך לביקורי ראש הממשלה, שר החוץ, שרת הכלכלה והתעשייה ושרת האנרגיה במצרים במהלך השנה האחרונה; בהמשך לפעילות שרת התחבורה והבטיחות בדרכים לקידום יוזמות בתחומי משרדה להגברת התנועה במעברים היבשתיים והאוויריים בין ישראל למצרים; בהמשך לביקורו של שר החוץ של הרפובליקה הערבית של מצרים (להלן – **מצרים**) בנגב; בהמשך לסיכום שבין ראש הממשלה ונשיא מצרים לקדם מאמץ ממשלתי ממוקד לחיזוק הקשרים הכלכליים בין ישראל למצרים; בהמשך לצעדים המשמעותיים שהממשלה נקטה בהם לאחרונה בתחום האנרגיה והגז הטבעי – הגדלת היקפי ייצוא הגז הטבעי מישראל למצרים, תוך תיאום הרחבת התשתיות הדרושות לשם כך, הרחבת שיתוף הפעולה האזורי שאותו מקדמות המדינות במסגרת פורום הגז האזורי (EMGF); בהמשך לצעדים בתחום האקלים – היערכות משרדי הממשלה להשתתפות בוועידת האקלים השנתית של האו"ם (COP-27) שתתקיים במצרים, לרבות הקמת ביתן ישראלי, וכן הקמת קבוצת עבודה משותפת בנושא אקלים, הגנת הסביבה והמרחב הימי, לרבות בהיבטי טכנולוגיה וחדשנות; בהמשך לצעדים בתחום התעופה והתיירות – פתיחת קו התעופה הישיר לשארם א-שייח' שצפוי להתרחב משמעותית בקרוב; ובהמשך לצעדים בתחום התקשורת הכוללים את המגעים לחידוש הסכמי הנדידה בין רשתות סלולאריות בשתי המדינות, ועל מנת לאפשר את מיצוי הפוטנציאל הכלכלי הגלום עבור המשק הישראלי ביחסים עם מדינה מובילה במזרח התיכון ובעולם הערבי, לפעול כדלקמן:

1. מטרת התכנית

להרחיב את שיתוף הפעולה הכלכלי בין ישראל למצרים לטובת שתי המדינות, בהתבסס על שילוב היכולות והיתרונות היחסיים של שתי הכלכלות, בכפוף לכל דין ובהתאם למחויבויותיה הבינלאומיות של מדינת ישראל, ובפרט:

- א. להגביר את החשיפה של התעשייה הישראלית לתכניות ולמגמות הפיתוח הכלכלי במצרים ולהנגיש פרויקטים של פיתוח ותשתית מצריים לחברות ישראליות, במטרה לשלב יכולות טכנולוגיות, חדשנות ויזמות ישראלית במשק הכלכלי המצרי.
- ב. להגביר את החשיפה של תוצרים של ענפי המשק המצרי והתעשייה המצרית למשק הישראלי על מנת למצות את פוטנציאל יתרונותיהם עבור המשק הישראלי ולהרחיב ולגוון את מקורות הייבוא לישראל ובתוך כך - חומרי גלם לענפי התעשייה והבניה, תוצרת חקלאית ומוצרי מזון אחרים, וענפי משק נוספים.

תקציב

כמפורט בגוף הצעת ההחלטה

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

לא רלוונטי

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

שרת הפנים – מאשרת

שר הביטחון – מאשר

שר התיירות – מאשר

שר המודיעין – מאשר

שר הבריאות – טרם התקבל אישורו

השר לשיתוף פעולה אזורי – טרם התקבל אישור

שר החקלאות ופיתוח הכפר – טרם התקבל אישור

השרה להגנת הסביבה – טרם התקבל אישור

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

לא רלוונטי

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יום ההצעה

מצורפת

סיווגים

סיווג ראשי: תהליך

סיווג משני: הצהרתי

תחום פעולה עיקרי: חוץ וביטחון

מגישים: ראש הממשלה

שר החוץ

שר האוצר

שרת הכלכלה והתעשייה

שרת התחבורה והבטיחות בדרכים

שרת האנרגיה

השר לשיתוף פעולה אזורי

י"ז באייר התשפ"ב

18 במאי 2022

2. יעדי התכנית

- א. לסייע להגדלה משמעותית של התקשרויות ארוכות טווח ורחבות השפעה בין חברות, ארגונים וממשלות של שתי המדינות.
- ב. להגדיל משמעותית ייצוא ידע (Know-how), טכנולוגיות אזרחיות ויישום והטמעת שיטות ייצור אשר יש בהם פוטנציאל גבוה לתרום לכלכלות שתי המדינות.
- ג. להגדיל, בתוך 3 שנים, את היקף הסחר הכולל בין המדינות (לא כולל ייצוא גז טבעי ותיירות) לסכום של 700 מיליון דולר, לפחות, ולגוון את סוגי המוצרים המיובאים ממצרים לישראל, בין השאר בתחומים הבאים:
- (1) חומרי גלם לענפי התעשייה והבניה בישראל.
- (2) תוצרת חקלאית טרייה ומוצרי מזון אחרים.

3. היערכות הממשלה לקידום ולהרחבת הקשרים הכלכליים עם מצרים ויצירת מסגרות תיאום בילטרליות

- א. להקים צוות משימה משותף למשרד ראש הממשלה, משרד החוץ, המטה לביטחון לאומי, משרד הכלכלה והתעשייה, משרד התחבורה והבטיחות בדרכים, משרד האוצר, משרד האנרגיה והמשרד לשיתוף פעולה אזורי (להלן – **צוות המשימה**). מנכ"ל משרד ראש הממשלה או נציגו ומנכ"ל משרד החוץ או נציגו ישמשו כראשי צוות המשימה. נציג משרד החוץ יפעל לתאם את פעולות הצוות עם שגרירות ישראל במצרים.

צוות המשימה יהיה אחראי על:

- ריכוז המאמץ הממשלתי לשיתוף פעולה כלכלי בין ישראל ומצרים ויפעל מול הגורמים הממשלתיים המקבילים במצרים.
- תיאום והכוונה של כלל הצעדים לקידום ולהרחבת הקשרים הכלכליים עם מצרים.

צוות המשימה ידווח לממשלה אחת לחצי שנה החל ממועד אישור החלטה זו, על התקדמות הפעולות והצעדים המפורטים בה. צוות המשימה יפעל עד ליום 31 בדצמבר 2024, ויציג לממשלה עד סוף חודש יוני 2024 את הצעתו לאופן חלוקת האחריות בין משרד החוץ ומשרד הכלכלה בנוגע לתפקידיו, לאחר סיום פעולתו.

- ב. צוות המשימה והמועצה הלאומית לכלכלה במשרד ראש הממשלה, יגבשו תכנית לביצוע מפורט (להלן – התכנית המפורטת) של הצעדים שבהחלטה זו ויקיימו מעקב אחר השגת מטרותיה וזאת בשיתוף עם משרדי הממשלה הרלוונטיים ובהם משרדי החוץ, הכלכלה והתעשייה, הביטחון, החקלאות ופיתוח הכפר, הבריאות, הגנת הסביבה, האנרגיה, האוצר, המודיעין והמשרד לשיתוף פעולה אזורי. במסגרת התכנית המפורטת יגובשו יעדים לחיזוק הקשרים הכלכליים בין המדינות ולהגברת הסחר, לתגבור ולהרחבת הסכם אזורי התעשייה המאושרים שנחתם ביום 14 בדצמבר 2004 (Qualified Industrial Zone; להלן – QIZ), לחיזוק השקעות הדדיות ולחיזוק פרויקטי המחקר והפיתוח המשותפים. זאת, בשים לב לתכניות הקיימות כיום לקידום הקשרים עם מצרים אשר בשלבי יישום

שונים ותוך שאיפה למצותם. התכנית המפורטת תשמש את צוות המשימה ואת משרדי הממשלה. צוות המשימה יוכל להיוועץ במשרד המודיעין לצורך גיבוש התכנית כאמור בסעיף זה.

ג. צוות המשימה יפעל, מול הצד המצרי, לתיאום הפעלתה וכינוסה של ועדה משותפת (להלן - **הוועדה המשותפת**), כאמור בהסכם הסחר שבין המדינות מיום 8 במאי 1980, במטרה לסקור את התקדמות הסכמי הסחר ואת תנועת הטובין בין המדינות, לייצץ ולפעול לפתרון בעיות, לתאם העברת מידע ולבחון סוגיות נוספות ובין היתר - נהלי הסחר בין המדינות, חסמי סחר שאינם מכסיים ונושאים הקשורים, בין היתר, ב- תקינה, רישוי, השתתפות במכרזים, מכסים, תקנים ותקנות שונות. בראשות הוועדה המשותפת מטעם הצד הישראלי יעמוד נציג משרד הכלכלה והתעשייה.

במסגרת כך, יפעל צוות המשימה לתיאום כינוסה של הוועדה המשותפת לפחות פעם בשנה ובתוך כך:

- 1) לצורך צמצום חסמי סחר הנוגעים להיבטים ביטחוניים ובטיחותיים יכהנו בוועדה נציגי הרשויות הרלוונטיות בשתי המדינות, בצד נציגי משרדי ממשלה אחרים.
- 2) צוות המשימה יתאם עם עמיתיו המצריים את סדרי עבודתה של הוועדה המשותפת, וכן יקימו תתי-ועדות לטיפול בתחומים ספציפיים אשר ישמשו מנגנונים לפתרון אפקטיבי של בעיות בסחר, יפעלו לקידום פרויקטים משותפים וכן לפישוט ולהקלת הסחר בין המדינות. חברי תתי הוועדות האמורות יקיימו קשר רציף ויתכנסו בתדירות כפי שייקבע בין הצדדים.
- 3) הוועדה המשותפת תפעל בנפרד מהוועדה שהוקמה מתוקף הסכם ה-QIZ אשר תמשיך לפעול במתכונתה הנוכחית.
- ד. חידוש הוועדה החקלאית המשותפת- כמפורט בסעיף 6(א) להחלטה זו.
4. פיתוח מסוף הסחורות במעבר הגבול היבשתי ניצנה והעורף הכלכלי שלו
- א. נוכח ההתפתחויות האחרונות ביחסים הכלכליים בין המדינות והצורך בתשתיות התומכות בגידול היקף הסחר ביניהן ובהיות מסוף הסחורות היבשתי במעבר ניצנה נדבך מרכזי בין תשתיות אלה, ועל מנת לממש את יעדי החלטה זו, להטיל על משרד התחבורה והבטיחות בדרכים, בסיוע משרד ראש הממשלה, משרד הכלכלה והתעשייה, משרד החוץ ומשרד האוצר, לפעול לפיתוח ולשדרוג התשתיות במסוף הסחורות היבשתי ניצנה (להלן - **המסוף**) כך שיתמכו בהרחבת יכולת שינוע סוגי סחורות שונים ובייעול תהליך תנועת הסחורות במעבר. זאת, בהמשך לעבודת המטה שבוצעה במשרד ראש הממשלה, לאחרונה, בנושא זה. בסעיף זה סחורות יהיו, בין היתר:

- טובין על גבי משטחים;
- סחורות יבשות בצובר בדגש על מלט, וכן אגרגטים וחול לסוגיו;
- נוזלים, חומרים מסוכנים (להלן - **חומ"ס**), כימיקלים וגזים;
- מזון ותוצרת חקלאית;

• סחורות אחרות.

ב. שרת התחבורה והבטיחות בדרכים תפעל לקדם פיתוח של המסוף, שתבצע רשות שדות התעופה (להלן – רש"ת) בהתאם לתוכניות הפיתוח שלה, כפי שיעודכנו על ידה וכפי שיאושרו בהתאם לחוק רשות שדות התעופה, התשל"ז-1977, כך שתכלול ביצוע מידי, בכפוף לכל דין, של אלה:

(1) הרחבת שערי המעבר, הכשרת אזורי המתנה ותשתיות נוספות הדרושות לייעול ולהרחבת יכולת העברת הסחורות.

(2) הקמת מתחם לשינוע אבקות בצובר בדגש על שינוע מלט לרבות שטחי אחסון.

פיתוח מסוף המעבר, יבוצע על ידי רש"ת כאמור בסעיף קטן (ב) במסגרת תקציב של 18 מלש"ח שיוקצה למשרד התחבורה ושימומן בחלקים שווים מתקציבי משרד האוצר, משרד ראש הממשלה, משרד הכלכלה והתעשייה ומשרד התחבורה והבטיחות בדרכים לשנת 2022.

ג. לא יאוחר מסוף שנת 2022 יבוצעו אלה:

(1) הגדלת יכולות בידוק הסחורות במסוף, וייעולן – לעניין זה, משרד האוצר ורשות המסים יגבשו רשימת פעולות שבהן ניתן לנקוט על מנת להגדיל ולייעל את יכולות בידוק הסחורות במסוף. רשימת הפעולות תתואם עם צוות המשימה, משרד התחבורה והבטיחות בדרכים ורש"ת. במסגרת גיבוש רשימת הפעולות האמורה, יבחן צורך בהחלפה ושדרוג של משקף הסחורות והקמת התשתיות הדרושות להצבתו ולהפעלתו במתחם בידוק חדש. לצורך ביצוע סעיף זה יקצו משרד האוצר, רשות המסים, ומשרד ראש הממשלה תקציב בסך של עד 42.5 מלש"ח ממקורותיהם לשנת 2022, בחלקים שווים.

(2) הצגת צרכי משרד החקלאות ופיתוח הכפר ומשרד הבריאות לצורך ייעול והגברת היקפי ייבוא תוצרת חקלאית ומוצרי מזון אחרים - משרד החקלאות יציג לצוות המשימה בתוך 90 יום הערכה תקציבית לקיום האמור בסעיף 7(א)(2) להלן.

(3) משרד הבריאות יתאם באופן מידי, עם רש"ת, את הפעולות הדרושות על מנת לאפשר את ייבוא הדגים ממצרים לישראל באופן תקין וחלק ובכלל זה לפעול ככל שדרוש להסדרת הסכם בין מנהל הדיור הממשלתי לבין רש"ת לצורך איתור והכשרת מבנה ייעודי מתאים לצורך כך בשטח המסוף.

(4) בחינת הקמת מתקנים תשתיתיים ייעודיים - צוות המשימה בשיתוף משרד האנרגיה ומשרד התחבורה והבטיחות בדרכים יפעלו מול רש"ת לבחינת פתרונות לייעול שינוע סחורות נוספות כגון אגרגטים, מלט וטובין נוספים בעלי מאפייני שינוע דומים, באמצעות מסוע ו/או מתקנים תשתיתיים ייעודיים נוספים חוצי גדר מערכת, בהתאם לכל דין. הצוות יבחן את ההיתכנות התפעולית והכלכלית של האמור לעיל תוך תיאום עם הצד המצרי, יבצע הערכה תקציבית, ויגבש תכנית לעניין זה תוך 120 יום. במידת הצורך תקצה רשות מקרקעי ישראל קרקע למימוש הפתרונות שיוצעו, בהתאם לכלליה ולנהליה.

ד. פיתוח ארוך טווח של המסוף, הקישוריות התחבורתית באזורו, והעורף הכלכלי שלו

צוות המשימה, בשיתוף משרד התחבורה והבטיחות בדרכים ומשרד האנרגיה ומנהל התכנון, יפעלו מול רש"ת במהלך שנת 2023 לגיבוש תכנית ארוכת טווח לפיתוח ולשדרוג של מסוף הסחורות היבשתי "ניצנה" ושל העורף הכלכלי של המסוף בצד הישראלי, לרבות בחינת השימוש בו כנמל יבשתי אשר יפעל כמרכז לאחסון סחורות והעברתן ליעדי קצה, יכלול מתקני קבע למיון ולאיחוד סחורות ויהיה בעל קישוריות לנמלים ימיים ולצירי תחבורה ראשיים. לצורך חיזוק העורף הכלכלי של המסוף בצד הישראלי, תיבחן ההיתכנות הכלכלית והאופרטיבית של יוזמות כגון אסדרת המרחב והכשרת קרקעות לפעילות לוגיסטית אזורית; הקמת אזור תעסוקה משותף; הקמת מרכז מחקר ופיתוח משותף בנושאי חקלאות, מים ואנרגיה; ופרויקט הקמת תחנת כוח סולארית בצד המצרי שיספק חשמל לשתי המדינות.

בתוך כך, להטיל על שרת התחבורה והבטיחות בדרכים, לקדם את הפעולות הבאות לפיתוח כביש 40:

- לקדם תכנון להרחבת מקטע הכביש מצומת טללים לעיר הבה"דים. לצורך כך יקצה משרד התחבורה והבטיחות בדרכים, מתקציבו, בשנת 2022 סכום של 1 מיליון ש"ח ובשנת 2023 סכום של 11 מיליון ש"ח. תקציב הביצוע יסוכם לאחר סיום התכנון בין משרד התחבורה והבטיחות בדרכים לבין משרד האוצר. לתקצב מפרצי עקיפה במקטע הכביש משדה בוקר ועד למצפה רמון באמצעות חברת נתיבי ישראל – לצורך כך יקצה משרד התחבורה והבטיחות בדרכים, מתקציבו, בשנת 2022 סכום של 10 מיליון ש"ח ובשנת 2023 סכום של 20 מיליון ש"ח.
- בהתאם לסעיף 40א לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, משרד התחבורה והבטיחות בדרכים יקצה מתקציב התכנון ומתקציב מפרצי עקיפה שלו סכום של 31 מיליון ש"ח בשנת התקציב 2023 לצורך מימון פעולה מאזנת כחגדרתה בסעיף 40א לחוק האמור. המשרד ואכף התקציבים במשרד האוצר רשאים להסכים ביניהם על הקצאה מתקציב שונה מהתקציב המפורט לעיל לשם ביצוע הפעולה המאזנת כאמור.

5. הרחבת תשתיות נוספות ופעולות לתמיכה בהגדלת ההשקעות והסחר הבין-מדינתיים

א. תשתיות לייצוא גז טבעי

לנוכח משבר האנרגיה העולמי, ועל מנת לקדם את פעילות ייצוא הגז הטבעי למצרים ממאגרי הגז של ישראל, בהתאם לאישורי הייצוא:

- 1) להנחות את יו"ר המועצה הארצית לתכנון ובניה ונציגי הממשלה הרלוונטיים החברים בה לפעול, ככל הניתן, בהקדם האפשרי ובכפוף לכל דין, לקידום הדיונים בתכנית

המתאר הארצית המפורטת להקמת קו הולכת גז טבעי בתוואי שבין רמת חובב לגבול עם מצרים באזור ניצנה, שימש כתשתית לייצוא גז טבעי מישראל למצרים.

ב. ביטוח ומימון סיכוני סחר חוץ ועידוד השקעות

1) לרשום את הודעת החשב הכללי במשרד האוצר על כוונתו לבחון אפשרות לקידום פרוטוקול בילטרלי לשיתוף פעולה פיננסי ("פרוטוקול פיננסי") בין ממשלת ישראל לרפובליקה הערבית של מצרים לטובת יישום מהיר ויעיל של ביטוח עסקאות ייצוא וסחר חוץ מישראל למצרים.

2) לרשום את הודעת הכלכלנית הראשית במשרד האוצר על כוונתה לבחון אפשרויות לקידום השקעות הדדיות בין המדינות, בין היתר, באמצעות הסכם עידוד והגנה על השקעות (BIT-bilateral investment treaty) בין ממשלת ישראל למצרים.

ג. תעופה ותיירות

1) להנחות את שרת התחבורה והבטיחות בדרכים, בתיאום עם משרד החוץ ומשרד התיירות, לקדם את המשך השיח בין רשות התעופה האזרחית הישראלית (רתי"א) לרשות התעופה המצרית, על מנת:

1.1 לתקן את הסכם התעופה הבילטרלי כך שיתווספו בו חברות תעופה, יעדים ותדירויות טיסה.

1.2 להגיע להסכמות בנושאי Air Traffic Management לצורך אפיוני נתיבי טיסה, תשתיות אוויריות לחציה, להצטרפות או עזיבה במרחבי הפיקוח (FIR) החופפים של שתי המדינות ונושאים טכניים אחרים הקשורים בהסדרת התעבורה האווירית בין המדינות.

2) להנחות את המשרד לשיתוף פעולה אזורי ואת משרד התיירות בתיאום עם משרד התחבורה והבטיחות בדרכים ועם משרד החוץ לעודד הפעלת קווי טיסה ישירים בין שדות תעופה נוספים בישראל (חיפה, אילת) לשארם א-שייח וליעדים שונים במצרים. ככל שכתוצאה מכך יהיה גידול בעלות התקציבית לאבטחת הטיסות בשל קווי טיסה נוספים לשארם א-שייח תתבצע הערכה תקציבית ואופן מימונה ייבחן על ידי לצוות המשימה בהתאם לסעיף 8'ה' כמפורט למטה.

6. פרויקטים משותפים בתחומי החקלאות, ההשקיה, המים, האנרגיה והסביבה

א. לחדש את פעילות הוועדה החקלאית המשותפת שהוקמה מכוח הסכם לשיתוף פעולה חקלאי שנחתם בין הצדדים בקהיר ביום 14 בינואר 1982 (להלן – **הוועדה החקלאית המשותפת**) - משרד החקלאות ופיתוח הכפר וצוות המשימה יפעלו לתאם עם הרשויות המצריות את חידוש פעילות הוועדה החקלאית המשותפת שבמסגרתה יתואמו סדרי העבודה וחילופי המידע הדרושים לקידום הסחר בתחומי הגנת הצומח, השירותים הווטרינריים ותחומים נוספים.

ב. לקדם ולתאם תכנית לשילוב ענפי החקלאות, המים וההשקיה במיזמי פיתוח במצרים -

משרד החקלאות ופיתוח הכפר, משרד הבריאות (בהיבטים הווטרנריים) וצוות המשימה יפעלו לקידום ולתיאום תכנית משותפת לשילוב גורמים מן המגזר העסקי בענפי התעשייה והחקלאות הישראלית, במיזמי פיתוח במצרים וליישום התכנית בדגש על השתלבות בתכניות מצריות לפיתוח סיני ולטיוב האדמות לחקלאות בתחומים הבאים:

1) **משק המים בחצי האי סיני** - השתלבות בתכניות המצריות לפיתוח משק המים בשטחי סיני בכלל, ולמים לחקלאות בפרט, בין היתר לשם:

- התפלת מים.
- טיפול במי הניקוז החקלאי ובשפכים.
- הטמעת שיטות השקיה מתקדמות.

תיאום מרכיב זה של התכנית יתבצע בשיתוף משרד האנרגיה והרשות הממשלתית למים ולביוב.

2) **ענף החקלאות** - לפעול למצות ההזדמנויות להשתלבות התעשייה הישראלית בהיבטים של התאמת תמהיל הגידולים החקלאיים, תכנון חקלאי מוטה ייצוא, מערך מרכזי של מחקר ופיתוח והדרכה חקלאית, טיפול בכלל מרכיבי שרשרת הערך החקלאית החל מהתשומות החקלאיות, תהליכי ההשקיה והגידול, תהליכי אחר קציר (post-harvest) ועד לשלב השיווק והטיפול בתוצרי הלוואי וכן טיפול בפסולת חקלאית.

3) **חקלאות ימית וגידול דגים (Aquaculture)** -

- קידום פרויקטים משותפים המצויים בתכניות הפיתוח של מצרים לפיתוח ענף החקלאות הימית בשתי המדינות (למעט במימי מפרץ אילת).
- שילוב הידע הישראלי הייחודי בתחום החקלאות הימית שמצרים היא מובילה עולמית בו, בדגש על המאמצים המצריים ליצירת מרכז כובד חדש של גידול דגים במערב סיני.
- שיתופי פעולה בגידול דגים בעומק הים התיכון, תוך שמירה על הקיימות והסביבה במרחב הימי ומחוץ לשטח מפרץ אילת.

התכנית תיושם באמצעות הקמתן של קבוצות עבודה נושאיות לפעילות מול הצד המצרי (להלן – **קבוצות העבודה**), שחבריהן ייבחרו על-ידי משרד החקלאות ופיתוח הכפר, משרד הבריאות, לפי העניין וצוות המשימה, ויכללו את סוכנות הסיוע הלאומית של ישראל (להלן – **מש"ב**). קבוצות העבודה יפעלו לקיים קשר רציף עם מקביליהם במצרים במטרה ליצור מרחב פעילות משותף וארוך טווח מול השותף המצרי, יהיו רשאיות להעניק סיוע ממשלתי לפרויקטים עסקיים בהתאם לנהלי משרדי הממשלה הנוגעים בדבר, ויפעלו לקדם את יכולות החברות הישראליות במצרים בהתאם לתכנית שתגובש.

ג. שיתוף פעולה ביישום חידושים חקלאיים ומחקר חקלאי

משרד החקלאות ופיתוח הכפר בתיאום עם מש"ב, יפעלו לקדם שיתוף פעולה מחקרי ויישום משותף של חידושים חקלאיים, בין גורמים ממשלתיים ועסקיים בענפי החקלאות בשתי המדינות, בין השאר בתחומים הבאים:

- (1) חקלאות באזורים צחיחים - פיתוח ידע, טכנולוגיה ומוצרים להגדלת כושר הייצור ואיכות התוצרת החקלאית, תוך שמירה על הקיימות והסביבה באזורים צחיחים וצחיחים למחצה.
  - (2) כלים להתמודדות עם משברים וקשיים בהווה ובעתיד כגון שינויי אקלים, איכות וזמינות מים, מדבור והידלדלות קרקעות.
  - (3) פיתוח ממשקי גידול, תוך התחשבות בתנאי הגידול, במחלות, במזיקים, בסוג הקרקע ובאיכות המים.
  - (4) הגנת הצומח - שיפור התמודדות עם מזיקים ומחלות.
  - (5) ניטור ושיפור איכות המזון (שמן, קמח).
  - (6) שימור והספקה של זנים בסוגי גידולים שונים. ובהם חיטה, פירות וירקות, וכל גידול אחר שיימצא מתאים, ופיתוח זנים חדשים.
  - (7) שיפור יעילות השימוש במים ובדשנים בגידולים שונים שיימצאו מתאימים על ידי הצדדים.
- ד. קידום שיתופי פעולה ופרויקטי חלוף משותפים בנושאים של אנרגיה

שרת האנרגיה, בשיתוף צוות המשימה, יפעלו, מול הצד המצרי, להקמת צוותי עבודה משותפים לישראל ולמצרים במטרה לקדם פעולות אלה:

- (1) בחינה וקידום של פרויקטי חלוף משותפים למדינות בנושאי לכידה והטמנה של פחמן דו-חמצני, הפחתת פליטות בתהליך ההפקה וההולכה של גז טבעי, הפקת אנרגיות מתחדשות ביבשה ובים וקידום שימוש במימן.
- (2) קידום שיתופי פעולה בתחום המים בין שתי המדינות, זאת בשיתוף הרשות הממשלתית למים ולביוב.
- (3) קידום שיתופי פעולה להעצמת הקשרים בין המדינות והקישוריות האנרגטית של האזור.
- (4) בחינת מיזמים שיכללו ייצור אנרגיה ממקורות מתחדשים במצרים, בדגש על אנרגיית רוח שיכול וישמשו לתועלת שתי המדינות.

ה. שיתופי פעולה וקידום פרויקטי חלוף משותפים בנושאים של סביבה ואקלים

המשרד להגנת הסביבה יפעל לקידום שיתוף פעולה אופרטיבי, מחקרי ויישומי, בין גורמים ממשלתיים ועסקיים בנושאי סביבה ואקלים, בין השאר בתחומים אלה:

- (1) יישום כלים ופיתוח פתרונות להתמודדות עם משבר האקלים והסתגלות לשינויי האקלים, בדגש על אתגרי אקלים בסביבה מדברית.
- (2) שמירה על הטבע והסביבה המדברית.

3) שמירה על הטבע בסביבה הימית במפרץ אילת ובים התיכון, לרבות, היערכות וטיפול בזיהום ים בשמן וצמצום נזקי פלסטיק כתוצאה משימוש בכלים חד-פעמיים בים ובחופים.

4) בחינת כלים להפחתת נזקי חדירת מינים פולשים בתעלת סואץ, וממקורות נוספים.

5) ייבוא של חול נילוטי (שמקורו בנילוס) לטובת הזנות חול בחופים הזקוקים לשיקום.

ד. הגדלת היקף הסחר

א. ייבוא תוצרת חקלאית ומוצרי מזון אחרים

1) להנחות את משרד החוץ, משרד החקלאות ופיתוח הכפר ומשרד הבריאות, לפעול מול הרשויות המצריות הרלוונטיות לקדם ייבוא מזון תוך התמקדות בין השאר בתוצרת חקלאית טרייה ובייבוא דגים למאכל, בכפוף לנהלי הערכת הסיכונים, הנחיות הגופים הרגולטוריים, ובכפוף לכל האישורים הרגולטוריים כנדרש לפי כל דין, וכן לפעול לצמצום חסמי הסחר ולהגברת היעילות בתהליכי הייבוא בענפים אלו. משרד החקלאות ופיתוח הכפר יציג את תוצאות פעולותיו בעניין זה לצוות המשימה בתוך 90 יום.

2) בכפוף לצמצום חסמי הסחר והגברת התיאום הרגולטורי הדרוש מול המצרים לעניין זה, יבחן משרד החקלאות ופיתוח הכפר את צרכי השירותים להגנת הצומח ויבחן מול רש"ת את התאמות הדרושות לתפעול ולייעול פעילות ייבוא זו במסוף הגבול היבשתי. משרד החקלאות ופיתוח הכפר יציג את צרכי השירותים להגנת הצומח ואת ההתאמות הדרושות לתפעול ולייעול פעילות הייבוא בפני צוות המשימה ומשרדי הממשלה הרלוונטיים.

ב. להנחות את משרד הכלכלה והתעשייה לפעול לצמצום חסמי הסחר ולייעול הייבוא ממצרים, דרך היבשה וכן דרך נמלי הים, של חומרי גלם לענפי הבנייה, התעשייה והמזון, בכפוף לכל דין ובהתאם למחויבויותיה הבינלאומיות של מדינת ישראל ותוך התמקדות בתחומים הבאים:

1) ענף הבניה והסלילה - קלינקר, מלט, אגרגטים, חול לסוגיו, חומרי בניה וכיוצא באלה.

2) תעשייה - חומ"ס, גזים תעשייתיים, כימיקלים ודשנים.

3) חומרי גלם לתעשיית המזון.

ג. הגברת התיאום בין ישראל למצרים, בהיבטי ביטחון הנוגעים לתנועת הסחורות העוברות בנתיב היבשתי דרך חצי האי סיני -

צוות המשימה יפעל להקמת מנגנון תיאום רציף ויעיל עם הרשויות המצריות בחצי האי סיני, המופקדות על אישורי תנועת סחורות המיועדות לישראל ועל הטיפול בהיבטים ביטחוניים ולוגיסטיים נוספים, על מנת להגביר את הוודאות והיעילות שבנתיב סחר זה עבור היבואנים הישראלים.

ד. הסכמי ה-QIZ

בהמשך לביקור שרת הכלכלה והתעשייה במצרים בחודש מרץ 2022, משרד הכלכלה והתעשייה, בשיתוף עם משרד החוץ, יבחנו דרכים להגדלת הפעילות המסחרית המתקיימת במסגרת הסכמי ה-QIZ, וזאת בתיאום עם הצד המצרי והצד האמריקאי להסכם, כדלהלן:

- 1) התרחבות לענפים נוספים אשר אינם נמנים על ענף הטקסטיל. לצורך כך, במסגרת התכנית המפורטת שתגובש כאמור בסעיף 3(ב) לעיל, יבוצע מיפוי וניתוח של מוצרים אשר הערך המוסף המשותף בתהליך ייצורם, מביא להיתכנות כלכלית בייצוא מוצרים אלו לשוק היעד בארה"ב.
- 2) בכפוף להסכמת הצדדים להסכם, תיבחן הגדלה כמותית של מספר אזורי התעשייה המאושרים כהגדרתם בהסכמי ה-QIZ.
- 3) סיוע לגורמי התעשייה הישראלית בענפים הרלוונטיים להשתלב ולהרחיב את פעילותם בהסכמי ה-QIZ וסיוע בהידוק שיתוף הפעולה עם התעשיינים המצריים.
- 4) כל דרך אחרת אשר תתרום למיצוי התועלות הכלכליות הגלומות בהסכם ה-QIZ עבור כלל המדינות שהן צד להסכם.
- 5) הצעדים שעליהם יוחלט במסגרת סעיף זה ייכללו במסגרת התכנית המפורטת כאמור בסעיף 3(ב) לעיל.

ה. הקצאת משאבים לביצוע החלטה זו

לצורך ביצוע ויישום החלטה זו יוקצו מקורות ואיגום משאבים כדלהלן:

- א. הפעולות המיידיות לפיתוח ולשדרוג תשתיות ולהחלפה ושדרוג משקף הסחורות במעבר ניצנה - כמפורט בסעיף 4 לעיל.
- ב. קידום הפעולות לפיתוח כביש 40, כמפורט בסעיף 4 לעיל.
- ג. הקצאת המימון הדרוש לפעילות ייבוא תוצרת חקלאית ומוצרי מזון אחרים דרך מסוף הסחורות ניצנה תסוכם בין משרד החקלאות ופיתוח הכפר, משרד הבריאות, צוות המשימה ומשרד האוצר, לאחר שתוצג הערכה תקציבית על ידי משרד החקלאות ופיתוח הכפר כאמור בסעיף 7(א)(2) לעיל.
- ד. נציגי משרד החוץ ומשרד הכלכלה והתעשייה החברים בצוות המשימה יהיו אחראים במשרדם על תיאום הפעולות לקידום היחסים הכלכליים עם מצרים.
- ה. מימוש פעולות במסגרת סעיפי התכנית האחרים אשר יצריכו תקציב תוספתי או שינוי באופן הקצאתם, יוצגו לצוות המשימה ו/או יוכנו על ידו. צוות המשימה יפעל בשיתוף משרדי הממשלה הרלוונטיים ובהסכמת משרד האוצר, לצורך הקצאת המשאבים הדרושים בהתאם לסדרי העדיפויות בתקציב המדינה.

דברי הסבר

רקע כללי

הצעת החלטה זו מובאת לממשלה בהמשך ליחסים הכלכליים המתהדקים בין ישראל ומצרים ומגמת העלייה בהיקפי הסחר בין המדינות.

מאז החתימה על הסכם השלום בין ישראל למצרים ב-29 במרץ 1979, הסחר בין המדינות נותר, עד לאחרונה, זניח בהיקפו. זאת, על אף שמדובר במדינות שכנות בעלות משקים כלכליים גדולים יחסית (התמ"ג בישראל עומד על כ-400 מיליארד דולר ואילו התמ"ג במצרים עומד על כ-363 מיליארד דולר) ובעלות פוטנציאל לשיתופי פעולה כלכליים משמעותיים, בשל יתרונות יחסיים שונים ולעתים משלימים.

התפתחות חיובית ביחסי הכלכלה בין המדינות החלה לאחר שנחתם הסכם אזורי התעשייה המאושרים ביום 14 בדצמבר 2004 (Qualified Industrial Zone; להלן – QIZ). הסכם זה מאפשר לסחורות המיוצרות בשיתוף פעולה ישראלי-מצרי ליהנות מפטור ממכס בארה"ב. הסכם ה-QIZ עודד את שיתוף הפעולה בין המדינות, הגדיל את הייצוא המצרי לארה"ב במיליארדי דולרים, משך השקעות מקומיות וזרות מאסיביות בענף הטקסטיל המצרי, סייע בייצור עשרות אלפי מקומות עבודה, והגדיל את הייצוא הישראלי למצרים.

כהונתו של נשיא מצרים עבד אל-פתאח א-סיסי אשר החלה בשנת 2014 מאופיינת במאמצים משמעותיים לפיתוח הכלכלה המצרית ולהשקעות בתשתיות שנועדו לתמוך במאמצים אלו. בנוסף, יחסי הכלכלה בין ישראל ומצרים מאפשרים לקדם שיתופי פעולה ולהגדיל את הסחר בין המדינות. דוגמאות מובהקות לכך הן עסקאות ייצוא, בהיקפים הולכים וגדלים של גז טבעי, שנחתמו בעת האחרונה, המשולבים בשיתוף פעולה אסטרטגי-אזורי מתהדק בתחום זה, בין המדינות, חידוש הטיסות הישירות בין נתב"ג לקהיר והפתיחה, זה מכבר, של קווי טיסות ישירים בין נתב"ג לשארם א-שייח, שצפויה להביא לקשרי תיירות בהיקפים משמעותיים לשתי המדינות.

היקף הסחר השנתי עם מצרים (לא כולל תיירות וייצוא גז טבעי) עמד בשנת 2021 על כ-330 מיליון דולר, ומשקף גידול משמעותי של מעל 60% בהשוואה לשנת 2020. הייבוא ממצרים לישראל מהווה את מרבית פעילות הסחר בין המדינות, בעוד הייצוא, בעיקר במסגרת הסכם ה-QIZ מהווה את מיעוטה. שרת הכלכלה והתעשייה, ח"כ אורנה ברביבאי, הציבה, לאחרונה, יעד להגדלת היקף הסחר בין המדינות לסך של כ-700 מיליון דולר, לפחות, בתוך כשלוש שנים, יעד שמוצע כעת לאמץ בהחלטה זו.

סעיף 1 - מטרות התכנית

גודלה וחשיבותה של מצרים, בשילוב מדיניות הממשלה הנוכחית, המתמקדת בקידום הכלכלה, בפיתוח יכולות הייצור בסקטורים רבים, ובהשקעות בתשתיות, לצד האינטרס המדיני של פיתוח היחסים בין המדינות, מהווה הזדמנות עבור כלכלות ישראל ומצרים

בהיבטים רבים. בין השאר, ניתן לציין את יכולתה של מצרים להוות מקור חשוב ותחרותי לייבוא חומרי גלם ומזון לצורכי המשק הישראלי מחד, ולרכוש מישראל שירותי ידע וטכנולוגיות לפיתוח תשתיות ותעשיות מתקדמות במצרים.

לפיכך, מוצע לקבוע בהחלטה זו שתי מטרות מרכזיות למימוש פוטנציאל שיתוף הפעולה הכלכלי בין שתי המדינות, הנובע מהיתרונות היחסיים השונים, ולעתים המשלימים, הקיימים בשיתוף הפעולה הכלכלי ביניהן:

1. הגברת החשיפה של פרויקטים של פיתוח ותשתית מצריים לחברות ישראליות, במטרה לשלב יכולות טכנולוגיות, חדשנות ויזמות ישראלית במשק הכלכלי המצרי.
2. הגברת החשיפה של תוצרי התעשייה המצרית למשק הישראלי על מנת להרחיב ולגוון את מקורות הייבוא לישראל ובתוך כך - חומרי גלם לענפי התעשייה, תוצרת חקלאית ומוצרי מזון אחרים, וענפי משק נוספים.

סעיף 2 - יעדי התכנית

בסעיף זה מוצע לקבוע את יעדי התכנית שיאפשרו את השגת מטרותיה.

- א. הגדלת משמעותיות של התקשרויות ארוכות טווח בין גורמים מהמגזר העסקי והממשלתי - התכנית המוצעת שמה לה לעד לבסס את קשרי הכלכלה בין המדינות באמצעות התקשרויות ארוכות טווח שיבטיחו שיתופי פעולה מתמשכים וזאת להבדיל מעסקאות חד פעמיות או מזדמנות. הרשויות הממשלתיות יפעלו ליצירת סביבה התומכת בקשר רציף ומתמשך של גורמים מן המגזר העסקי בשתי המדינות.
- ב. הגדלת ייצוא טכנולוגיות ישראליות ויישומן בענפי הכלכלה המצרית, זאת במטרה שיובילו לביסוס קשרי כלכלה רציפים - התכנית המוצעת מבקשת לזהות את התחומים המרכזיים שבהם קיים פוטנציאל לשימוש בטכנולוגיות ושיטות ייצור ישראליות ובמיזמי פיתוח בענפים שונים בכלכלה המצרית על מנת לבסס קשרים כלכליים רציפים בין המדינות.
- ג. הגדלת היקף הסחר - בנוסף, מוצע לקבוע יעד כמותי להגדלת הסחר ההדדי הכולל בין המדינות, תוך התמקדות בהגדלת הייבוא, כך שיגיע להיקף שנתי של 700 מיליון דולר לפחות בתוך 3 שנים, המהווה יותר מכפל היקף הסחר הכולל שנרשם בשנת 2021. תחומי הייבוא העיקריים שבהם מציעה התכנית להתמקד - חומרי גלם לענפי הבנייה והתעשייה ותוצרת חקלאית טרייה, שהם ענפים מובילים בכלכלה המצרית אשר צפוי ביקוש גובר לתוצריהם במשק הישראלי.

סעיף 3 - היערכות הממשלה לקידום ולהרחבת הקשרים הכלכליים ויצירת מסגרות תיאום בילטרליות

היחסים הכלכליים המתהדקים בין המדינות, מצריכים תשתית ארגונית מתאימה שתתמוך בהמשך פיתוח יחסי הכלכלה והסחר ביניהן ותסייע במימוש הפוטנציאל הקיים בהגדלתם.

לצורך כך, מוצע להקים צוות משימה בין-משרדי אשר ירכז את מאמצי ממשלת ישראל לקידום שיתוף הפעולה הכלכלי מול מצרים, ויסייע לגורמי ממשלה וכן לארגונים חוץ

ממשלתיים בפעולתם לקידום מיזמים ושיתופי פעולה מול הגורמים המצריים הרלוונטיים. בצוות יהיו חברים נציגי משרדי הממשלה הבאים – משרד ראש הממשלה, משרד החוץ, משרד הכלכלה והתעשייה, המטה לביטחון לאומי, משרד האוצר, והמשרד לשיתוף פעולה אזורי (להלן – **צוות המשימה**). נציגי משרד ראש הממשלה ומשרד החוץ יעמדו בראש צוות המשימה.

בנוסף, מוצע לפנות לגורמים המצריים במטרה לחדש ו/או להקים מסגרות עבודה בילטרליות, תחת ההנחה כי מיסוד הקשר וכינון מסגרות לניהול הקשר הכלכלי בין המדינות יסייעו לקידום מטרות ההחלטה. צוותי העבודה הללו יפעלו להסרת חסמי סחר, חסמים הנוגעים להיבטים ביטחוניים, ופעולות נוספות ליעול ולהקלה על קיום קשרים עסקיים של אנשי עסקים וחברות בשתי המדינות. בין השאר, מוצע לתאם עם המצרים הקמת ועידת מסחר משותפת, כאמור בהסכם הסחר שנחתם בשנת 1980 בין המדינות, ולקבוע את סדרי עבודתה, לחדש את כינוס הוועדה החקלאית המשותפת שהוקמה מכוח הסכם לשיתוף פעולה חקלאי שנחתם בקהיר ביום 14 בינואר 1980, וכן להמשיך בפעילות סדירה של הוועדה שהוקמה מכוח הסכם אזורי תעשייה מאושרים שנחתם ביום 14 בדצמבר 2004 (QIZ; Qualified Industrial Zone; ה-QIZ).

סעיף 4 – פיתוח מסוף הסחורות היבשתי ניצנה

מסוף הסחורות במעבר הגבול ניצנה משמש כשער המסחר היבשתי בין המדינות, ומהווה נדבך מרכזי של התשתיות המרכיבות את מערכת הסחר בין ישראל למצרים, ואשר תפקודו היעיל הכרחי לפיתוח ולהגברת הסחר ביניהן.

בשלוש השנים האחרונות חל גידול שנתי ממוצע של מעל 30% בהיקף הסחורות העוברות במסוף (במונחים של היקפי שינוע ותנועת משאיות), והעלייה העקבית בהיקפי הייבוא מייצרת עומס הולך וגובר. כתוצאה מכך, המסוף מתקרב לסף היכולת התפעולית שלו ולעודף ביקוש המתבטא, לעתים קרובות, בחוסר יכולת לטפל בכמות המשאיות המצריות הפוקדות את המסוף ביום נתון, המאלץ לדחות את פריקת הסחורה ליום שלמחרת. כפועל יוצא, יבואנים, שבימים אלו מעוניינים בשירותי המסוף, לא מקבלים מענה אופטימאלי. המסוף הישראלי מטפל כיום ב-80-100 משאיות ביום, בעוד הרחבת התשתיות שבוצעה לאחרונה במסוף המצרי הגדילה את יכולת הטיפול לכמות של עד 300 משאיות ליום.

היבט נוסף שבגיניו נדרש פיתוח של המסוף הוא הצורך בפתרונות שינוע סחורות מסוג חדש (בהיבטים של מאפייני השינוע) כגון מלט בצובר, חומרים מסוכנים וסוגי סחורות וטובין אחרים.

לנוכח כל האמור לעיל, מוצע לפעול לפיתוח ולשדרוג התשתיות במסוף כך שיתמכו בהרחבת יכולת שינוע סוגי סחורות שונים ובייעול תהליך תנועת הסחורות במעבר באופן הדרגתי וכמפורט להלן:

• פעולות מוצעות לביצוע באופן מיידי

- 1) הרחבת שערי הכניסה למסוף והקמת תשתיות נוספות - פעולה זו דרושה לשחרור "צוואר הבקבוק" הקיים בכניסת משאיות מן הצד המצרי למסוף בצד הישראלי,

וכפעולה משלימה להרחבה שבוצעה, כאמור, בצד המצרי. גם הקמת התשתיות הנוספות הדרושות לביצוע בטווח הזמן המידי מיועדות לטיפול ב"צווארי בקבוק" תפעוליים המונעים מענה יעיל ומהיר להיקף הסחורה המשונעת במסוף.

2) הקמת מתחם לשינוע אבקות בצובר בדגש על מלט - פעילות זו זוהתה כבעלת היתכנות כלכלית גבוהה, נוכח ביקוש גבוה מצד יבואני מלט ישראלים מחד, ומוכנות של יצרני מלט מצריים להתחיל באספקת מלט בדרך זו בטווח הזמן המידי.

בחודשים האחרונים נערכה רשות שדות התעופה (רש"ת) המפתחת ומפעילה את מסופי הגבול היבשתיים בישראל בהתאם לחוק רשות שדות התעופה, התשל"ז-1977 והחלה בתכנון הצעדים האמורים לעיל. מוצע כעת, שפיתוח המסוף יבוצע על ידי רש"ת בהתאם לתכניות הפיתוח שלה כפי שיאושרו על פי כל דין.

מוצע, כי מימון הפעולות האמורות לעיל יבוצעו במסגרת תקציבית של 18 מיליון ₪ שיתחלק באופן שווה בין המשרדים הבאים – משרד האוצר, משרד ראש הממשלה, משרד הכלכלה והתעשייה ומשרד התחבורה והבטיחות בדרכים.

• פעולות לביצוע בטווח הקצר ולא יאוחר מסוף שנת 2022

ממוצע לבצע שורת פעולות נוספות לפיתוח המסוף בטווח הזמן הקצר:

- 1) לשדרג את יכולות בידוק הסחורות במסוף - מינהל המכס שברשות המסים הוא הגוף האחראי על בידוק הסחורות במסופי הגבול של ישראל, המהווה מרכיב מרכזי בשרשרת התפעולית של שינוע סחורות ושל תהליך הייבוא והייצוא בכללותו. נמצא כי לצורך מימוש יעדי החלטה זו, דרוש שדרוג לתשתית בידוק הסחורות במסוף ניצנה ובתוך כך להחליף את משקף הסחורות הקיים. לפיכך, מוצע להטיל על משרד האוצר ועל רשות המסים לנקוט בפעולות הדרושות לשם כך, כמפורט בהחלטה.
- 2) לצורך היערכות לקראת ייבוא תוצרת חקלאית ומוצרי מזון אחרים ממצרים דרך המסוף, להטיל על משרד החקלאות להציג בפני צוות המשימה את הדרישות התפעוליות והתקציביות לקיום פעילות זו.
- 3) לצורך היערכות לאפשרות ייבוא דגים למאכל ממצרים דרך המסוף, להטיל על משרד הבריאות לבצע את הפעולות המפורטות בהחלטה.
- 4) לבחון הקמת מתקנים תשתיתיים ייעודיים - ככלל, פעילות השינוע במסוף, כמו גם ביתר מסופי הגבול היבשתיים, נעשית בדרך של כניסת המשאית המצרית לצידו הישראלי של מעבר הגבול ופריקת תכולתה לצורך העמסתה על גב המשאית הישראלית (שיטת "גב אל גב"). על מנת לקדם את יעד הגדלת היקפי הסחר שבהחלטה זו ולגוון את סוגי הסחורות המיובאות ממצרים, מוצע לבחון הקמת מתקנים תשתיתיים כגון - מסוע לשינוע אגרגטים, אמצעי שינוע חוצי גדר אחרים, או כל מתקני תשתית, שיימצאו מתאימים ובעלי היתכנות תפעולית וכלכלית. ממצאי הבחינה יגובשו לתכנית אשר ביצועה יהיה כפוף למאפייני הסיכון והתשואה הגלומים בה וכן לאילוצי תקציב ואילוצים נוספים.

• **גיבוש תכנית לפיתוח ארוך טווח של המסוף והעורף הכלכלי שלו**

צוות המשימה, בשיתוף משרד התחבורה והבטיחות בדרכים ומשרד האנרגיה, יפעלו מול רש"ת במהלך שנת 2023 לגיבוש תכנית ארוכת טווח לפיתוח ולשדרוג של מסוף הסחורות היבשתי "ניצנה" ושל העורף הכלכלי של המסוף בצד הישראלי, לרבות בחינת השימוש בו כנמל יבשתי אשר יפעל כמרכז לאחסון סחורות והעברתן ליעדי קצה, יכולת מתקני קבע למיון ולאיחוד סחורות ויהיה בעל קישוריות לנמלים ימיים ולצירי תחבורה ראשיים. לצורך חיזוק העורף הכלכלי של המסוף בצד הישראלי, תיבחן ההיתכנות הכלכלית והאופרטיבית של יוזמות כגון אסדרת המרחב והכשרת קרקעות לפעילות לוגיסטית אזורית; הקמת אזור תעסוקה משותף; הקמת מרכז מחקר ופיתוח משותף בנושאי חקלאות, מים ואנרגיה; ופרויקט הקמת תחנת כוח סולארית בצד המצרי שיספק חשמל לשתי המדינות.

בתוך כך, שיפור הקישוריות התחבורתית של מעבר ניצנה נדרש מקצועית לצורך מימוש הצעת החלטה זו. לתנועת המשאיות המתגברת, שמקורה בגידול היקף הסחר עם מצרים, השפעה על עומס התנועה בכבישים המובילים למעבר ניצנה וממנו, בין השאר, לנוכח פעילות שינוע חומ"ס מניצנה לאזור התעשייה רמת חובב. שדרוג והרחבת הכבישים הללו הם צעד משלים נדרש במסגרת פיתוח המסוף, שיתמוך בגידול הצפוי בהיקפי התנועה בכבישי האזור.

לצורך מוצע להטיל על שרת התחבורה והבטיחות בדרכים, לקדם את הפעולות הבאות לפיתוח כביש 40:

- לקדם תכנון ובכפוף לאישורו להרחיב את מקטע הכביש מצומת טללים לעיר הבה"דים. לצורך כך יקצה משרד התחבורה והבטיחות בדרכים כ-12 מיליון ₪ מתקציבו. תקציב הביצוע יסוכם לאחר סיום התכנון בין משרד התחבורה והבטיחות בדרכים למשרד האוצר.
- לתקצב מפרצי עקיפה במקטע הכביש משדה בוקר ועד למצפה רמון באמצעות חברת נתיבי ישראל – לצורך כך יקצה משרד התחבורה והבטיחות בדרכים, תקציב על סך 30 מיליון ₪ לפחות, מתקציבו.

סעיף 5 – הרחבת תשתיות נוספות ופעולות לתמיכה בהגדלת ההשקעות והסחר הבין-מדינתי

א. תשתיות לייצוא גז טבעי - לצורך הגדלת כושר הייצוא של הגז הטבעי מישראל למצרים נחוצה תשתית פיסית של צינור יבשתי להולכת הגז בין המדינות. לאור חשיבות הנושא, מוצע כי הממשלה תנחה את יו"ר המועצה הארצית לתכנון ובניה ונציגי הממשלה החברים בה, להמשיך ולקדם, בכפוף לכל דין, את הליכי התכנון המתקיימים במועצה הארצית

לתכנון ובניה, לצורך פריסה של צינור גז כאמור בהקדם האפשרי, וככל הניתן עד לסוף שנת 2022.

ב. ביטוח ומימון סיכוני סחר חוץ ועידוד השקעות – לשם תמיכה בהגדלת ההשקעות והסחר בין המדינות בסעיף זה, מוצע כי משרד האוצר יבחן את האפשרות לקדם הסכמים לשיתוף פעולה פיננסי ולהגנה על השקעות. צעד זה דרוש על מנת לאפשר לגורמים מן המגזר העסקי הישראלי להשתלב בפרויקטים של פיתוח, הן במכרזים ממשלתיים והן בפרויקטים משותפים עם גורמים עסקיים מצריים וממדינות נוספות, ולספק להם סביבה עסקית יציבה והגנה על השקעותיהם.

כמו כן מוצע לבחון הרחבת קשרי התעופה והתיירות על ידי הכללת שדות תעופה נוספים בהסכמי התעופה בין המדינות, כמפורט להלן:

ג. תעופה ותיירות - הסכמי התעופה מאפשרים את הקישוריות האווירית בין המדינות וחשיבותם גבוהה, בראש ובראשונה, לענף התיירות. כך למשל תיקונו של הסכם התעופה מן העת האחרונה המאפשר טיסות שבועיות קבועות בין נתב"ג לשארם א-שייח, מוביל לתנועת תיירים ערה ליעד זה. תיקון הסכם התעופה הוא בעל תועלות כלכליות ניכרות לענפי התיירות והתעופה.

1) לפיכך, מוצע לקדם את המשך השיח בין רשות התעופה האזרחית בישראל (רתי"א) לרשות התעופה המצרית בעניין הסכם התעופה הביטראלי, במטרה לסכם על הוספת קווי תעופה, יעדים ותדירותי טיסה, אשר להערכת הצדדים יתמכו בהמשך פיתוח תנועת התיירים בין המדינות. בנוסף, מוצע להמשיך ולקדם הסכמות בנושאים כגון אפיוני נתיבי טיסה, ונושאים טכניים אחרים הקשורים בהסדרת התעבורה האווירית בין המדינות, ואשר יאפשרו קישוריות אווירית יעילה ונוחה יותר.

2) כמו כן, מוצע להנחות את המשרד לשיתוף פעולה אזורי ואת משרד התיירות לעודד, בתיאום עם מצרים, הפעלת קווי טיסה ישירים בין שדות תעופה נוספים בישראל (חיפה, אילת) לשארם א-שייח וליעדים שונים במצרים. צעד זה יאפשר להפנות חלק מהתעבורה האווירית לטובת שדות תעופה בעלי עומס נמוך יותר ולהגדיל את מחזור פעילותם, אשר יוכלו לשרת חלק מן הנוסעים למצרים ביתר נוחות. ככל שכתוצאה מכך יהיה גידול בעלות התקציבית לאבטחת הטיסות בשל קווי טיסות נוספים לשארם א-שייח, תתבצע הערכה תקציבית ואופן מימונה ייבחן על ידי צוות המשימה.

סעיף 6- פרויקטים משותפים בתחומי החקלאות, ההשקיה, המים, האנרגיה והסביבה

מגמות והתפתחויות בכלכלה המצרית הרלוונטיות לישראל

מראשית כהונתו, אימץ נשיא מצרים, עבד אל פתאח א-סיסי, חזון לפיתוחה ולקידומה הכלכלי של מצרים. החזון מציב שמונה יעדים לאומיים עיקריים שאמורים להתממש עד לשנת 2030, והכוללים פרויקטים לאומיים בתחומים רבים שמטרתם להניח את התשתית הדרושה.

מוצע, לקדם שיתופי פעולה כלכליים ופרויקטים משותפים בתחומי החקלאות, ההשקיה, המים, האנרגיה והסביבה. תחומים אלו זוהו, על ידי ממשלת ישראל, כבעלי פוטנציאל גבוה לשיתופי פעולה כלכליים עם המצרים, בהמשך לחזון המצרי האמור לעיל.

מרכיבי התכנית המוצעת

א. מוצע לחדש את כינוס הוועדה החקלאית המשותפת שהוקמה מכוח הסכם לשיתוף פעולה חקלאי שנחתם בקהיר ביום 14 בינואר 1980. ועדה זו, אשר לא התכנסה בשנים האחרונות, שימשה בעבר מסגרת יעילה לתיאום פעולות שונות ולהעברת מידע בין רשויות בתחומי החקלאות, וכן לקידום מיזמי מחקר והדרכה הדדיים. לחידוש כינוס הוועדה החקלאית המשותפת ישנה חשיבות רבה לצורך קידום התכנית המוצעת בהחלטה זו, וצפויה לשמש מסגרת אשר תוכל, מעבר לתפקידיה המסורתיים, להיות מוקד ליוזמות, לקישורים עסקיים, ולפתרון בעיות.

ב. שילוב ענפי החקלאות, המים וההשקיה הישראלים במיזמי פיתוח במצרים-

פיתוח משק המים

משבר האקלים העולמי הביא וימשיך להביא לפגיעה משמעותית באספקת מים למדינות רבות במרחב, ובכללן גם במצרים. כך, הבטחת אספקה סדירה של מים במצרים היא אינטרס עליון של ממשלת מצרים. שיתופי פעולה בין ישראל ובין מצרים יהיו לתועלת שני הצדדים. במסגרת זו, ייצוא טכנולוגיות וידע ישראליים הם בעלי פוטנציאל רב לסיוע ולטיפול בהיבטים של איכות המים להשקיה, לרבות מחזור מי השקיה לשימוש חוזר בחקלאות, טיפול במים מליחים ושימוש בהם לחקלאות, טיהור מי ביוב ושימוש בהם ועוד.

מרכיב עיקרי של החזון המצרי עבור חצי האי סיני הוא פיתוחו כמרכז חקלאי גדול אשר ישתלב עם התכניות המצריות בתחומי ביטחון המזון וענף החקלאות המצרי בכללותו. האמור לעיל הוא פרויקט ענק אשר התנאים להצלחתו כוללים הקמת תשתיות של משק מים יעיל ומתקדם, השקיה, תכנון והחלטות על ענפים ותת ענפים שבהם יש להתרכז בהתאם לצרכים ולתנאי השטח, לשיטות גידול מתקדמות, לשילוב ידע וטכנולוגיות של חקלאות מדברית וכיו"ב. תיאום מרכיבי הסיוע בתחומי משק המים יעשו בתיאום עם משרד האנרגיה.

בנוסף על אלה, תוכל ישראל לייצא למצרים טכנולוגיות מים, טיפול במים וטכנולוגיות השקיה לכל אורך שרשרת הייצור והטיפול במים.

ישראל כשותפה בפיתוח ענף החקלאות המצרי

למצרים תכניות להרחבת השטחים החקלאיים (land reclamation) במדינה. מוצע כעת, לקדם את שיתוף של ידע וניסיון ישראליים בתחומי החקלאות, באמצעות העברת ידע

ושיטות של חקלאות מדברית, שיטות השקיה וגידול מתקדמות וחסכוניות במים ובקיום מערכי מחקר ופיתוח חקלאיים והדרכה בתחומי החקלאות. לפיכך, מוצע לפעול על מנת למצות את ההזדמנויות לשילוב היתרונות הישראליים האמורים לקידום ענפי החקלאות המצרית.

בתחום החקלאות הימית וגידול הדגים (AQUACULTURE)

מוצע כי התכנית תתמקד בגידול אקסטנסיבי בבריכות דגים ובחקלאות ימית שבהם מצרים היא מובילה עולמית, תוך שמירה על הקיימות והסביבה במרחב הימי ומחוץ לשטח מפרץ אילת, ותוך מתן דגש למאמצים המצריים ליצירת מרכז כובד חדש של גידולי דגים בחצי האי סיני.

במטרה להגדיל את סיכויי הצלחת יצירת שיתופי הפעולה הללו, מוצע להקים קבוצות עבודה שיקיימו קשר רציף עם מקבילים מצריים ויפעלו ליצירת פעילות משותפת וארוכת טווח.

ג. שיתוף פעולה ביישום חידושים חקלאיים ומחקר חקלאי

הפוטנציאל להרחבה ולהעמקה של פעילות ענף הידע והטכנולוגיה החקלאיים (שהוא ענף מוגבל במצרים) באמצעות מכון וולקני וחברות פרטיות, קיים בתחומים של זני גידולים חקלאיים והגדלת ביטחון המזון, שהם קריטיים עבור מצרים. כחלק משיתוף הפעולה החקלאי בין המדינות, מוצע שמשדד החקלאות יפעל, יחד עם מקביליהם במצרים, לשיתוף פעולה מחקרי ליישום תוצרי מחקר חדשניים בתחום החקלאות.

ד. שיתופי פעולה וקידום פרויקטי חלוץ משותפים בנושאים של אנרגיה

מוצע כי שרת האנרגיה בשיתוף צוות המשימה יפעלו להקמת צוותי עבודה משותפים לישראל ולמצרים לקידום שיתופי פעולה בנושאים של אנרגיה כמפורט בגוף ההצעה.

עוד מוצע כי המשדד להגנת הסביבה יפעל לקידום שיתוף הפעולה המחקרי והיישומי, בין גורמים ממשלתיים ועסקיים משני הצדדים, בנושאי סביבה ואקלים, כמפורט בגוף ההצעה.

סעיף 7 - הגדלת היקף הסחר

התפתחויות מהעת האחרונה מצביעות על פוטנציאל להגדלת היקפי הסחר בהיקפים משמעותיים. תחומים בולטים שבהם קיים פוטנציאל משמעותי לגידול בהיקפי הייבוא הם, בין היתר, ייבוא חומרי גלם לענפי התעשייה והבניה הישראליים, ייבוא תוצרת חקלאית ומוצרי מזון אחרים, וייבוא סחורות נוספות. התועלת למשק הישראלי מפיתוח מקור חדש לייבוא חומרי גלם ממדינה שכנה בעלת יכולת ייצור בעלויות נמוכות מאלה של מדינת ישראל ובמרחקי שינוע נוחים, עשויה להיות גבוהה ולשפר את יכולת התחרות ואף לתמוך בהורדת עלויות הייצור ויוקר המחיה. הביקושים המגיעים מן המגזר העסקי ומגורמים ממשלתיים

אשר חלקם כבר מתבטאים בגידול בפעילות (כאמור לעיל), מצביעים על היתכנות גבוהה לקידום הסחר הבין-מדינתי. לצורך מימוש הפוטנציאל האמור מוצע כי המשרדים הרלוונטיים יפעלו להסרת חסמי סחר ולתיאום מוגבר עם רשויות מצריות מקבילות, אשר יאפשרו ויתמכו בהגדלת הסחר ובגיוון המוצרים המיובאים לישראל ממצרים, כאמור בהצעת ההחלטה דנן. יובהר כי ייבוא תוצרת חקלאית טרייה לישראל כפופה לדינים הרלוונטיים ביחס להגנת הצומח ומחלות בעלי חיים.

על מנת להגדיל את תרומתו הכלכלית של הסכם ה-QIZ בין ישראל, מצרים וארה"ב התומך בהתפתחות ובצמיחה של תחומי הסחר המתקיימים במסגרתו ובראשם הסחר בענף הטקסטיל, מוצע לבחון את הרחבת ההסכם גם לענפים מתאימים אחרים, וכן לבחון את הגדלת מספר אזורי התעשייה המאושרים הכלולים בו. הרחבת הסכמי ה-QIZ תגביר את חשיפת השוק המצרי עבור גורמים בתעשייה הישראלית ותעודד שיתופי פעולה עם גורמי תעשייה מצריים ויצירת קשר מסחרי עצמאי וישיר בענפים אלו.

סעיף 8 - הקצאת המשאבים לביצוע ההחלטה

לצורך ביצוע ויישום החלטה זו יוקצו מקורות ואיגום משאבים כדלהלן:

- ו. הפעולות המיידיות לפיתוח ולשדרוג תשתיות והחלפת משקף הסחורות במעבר ניצנה - כמפורט בסעיף 4 לעיל.
- ז. הקצאת המימון הדרוש לפעילות ייבוא תוצרת חקלאית ומוצרי מזון אחרים דרך מסוף הסחורות ניצנה תסוכם בין משרד החקלאות ופיתוח הכפר, משרד הבריאות, צוות המשימה ומשרד האוצר, לאחר שתוצג הערכה תקציבית על ידי משרד החקלאות ופיתוח הכפר כאמור בסעיף 7(א)(2) לעיל.
- ח. נציגי משרד החוץ ומשרד הכלכלה והתעשייה החברים בצוות המשימה יהיו אחראים במשרדם על תיאום הפעולות לקידום היחסים הכלכליים עם מצרים.
- ט. מימוש פעולות במסגרת סעיפי התכנית האחרים אשר יצריכו תקציב תוספתי, יוצגו לצוות המשימה ו/או יוכנו על ידו. צוות המשימה יפעל בתיאום עם משרד האוצר ועם משרדי הממשלה הרלוונטיים לצורך הקצאת המשאבים הדרושים בהתאם לסדרי העדיפויות בתקציב המדינה.

נתונים כלכליים והשפעה על משק המדינה

מוצע לקבוע יעד של הגדלת היקף הסחר השנתי בין המדינות (לא כולל יצוא גז טבעי ותיירות) לסכום כולל של 700 מיליון דולר לפחות, לעומת כ-300 מיליון דולר בשנת 2021. הגדלת הסחר עם מצרים עשויה להביא לצמיחה כלכלית במשק לרבות תמיכה בצמיחתן של יצואניות ישראליות לענפים בולטים במשק המצרי, וכן להוזלת עלויות רכש עבור המשק הישראלי שעשויה להשפיע על הורדת יוקר המחיה וכושר התחרות של התעשייה הישראלית.

תקציב

כמפורט בגוף הצעת ההחלטה

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

לא רלוונטי

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

שרת הפנים – מאשרת

שר הביטחון – מאשר

שר התיירות – מאשר

שר המודיעין – מאשר

שר הבריאות – טרם התקבל אישורו

השר לשיתוף פעולה אזורי – טרם התקבל אישור

שר החקלאות ופיתוח הכפר – טרם התקבל אישור

השרה להגנת הסביבה – טרם התקבל אישור

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

לא רלוונטי

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

מצורפת

סיווגים

סיווג ראשי: תהליך

סיווג משני: הצהרתי

תחום פעולה עיקרי: חוץ וביטחון

מגישים: ראש הממשלה

שר החוץ

שר האוצר

שרת הכלכלה והתעשייה

שרת התחבורה והבטיחות בדרכים

שר האנרגיה

השר לשיתוף פעולה אזורי

י"ז באייר התשפ"ב

18 במאי 2022

היועצת המשפטית

ירושלים, כ"ד באייר התשפ"ב

25 במאי 2022

סימוכין: 7794877639

חוות דעת משפטית הנלווית להצעה להחלטת ממשלה

נושא הצעת ההחלטה: תכנית לקידום ולהרחבת הקשרים הכלכליים בין מדינת ישראל והרפובליקה הערבית של מצרים

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים:

1. מוצע לקדם תכנית להרחבת הקשרים הכלכליים עם מצרים על מנת למצות את הפוטנציאל הכלכלי הגלום ביחסים אלה עבור המשק הישראלי והמצרי (להלן - **התכנית**).
2. עיקרי מטרות התכנית ויעדיה הם – הגדלת היקף התקשרויות ארוכות טווח בין חברות, ארגונים וממשלות של שתי המדינות; שילוב יכולות טכנולוגיות, חדשנות ויזמות ישראלית במשק הכלכלי המצרי; הגברת החשיפה של תוצרים של ענפי המשק והתעשייה המצרית למשק הישראלי, על מנת למצות את יתרונותיהם עבור המשק הישראלי והרחבה גיוון מקורות הייבוא של מוצרים שונים לישראל; והגדלת היקף הסחר הכולל בין המדינות.
3. מוצע להקים צוות משימה משותף למשרד ראש הממשלה, משרד החוץ, המטה לביטחון לאומי, משרד הכלכלה והתעשייה, משרד התחבורה והבטיחות בדרכים, משרד האוצר, משרד האנרגיה והמשרד לשיתוף פעולה אזורי (להלן - **צוות המשימה**), שירכז את המאמץ הממשלתי לקידום שיתוף פעולה כלכלי בין ישראל למצרים, יתאם את כלל הצעדים המוצעים בתכנית ויעקוב אחר השגת מטרותיה.
4. עוד מוצע כי צוות המשימה יפעל מול הצד המצרי לתיאום הפעלתה וכינוסה של ועדה משותפת כאמור בהסכם הסחר שבין המדינות מיום 8 במאי 1980, שתפעל באמצעות הקמת תתי-ועדות לטיפול בנושאים ספציפיים, ותפעל לסקירה משותפת של התקדמות הסכמי הסחר ותנועת הטובין בין המדינות, לצמצום חסמי סחר, להעברת מידע ולבחינת סוגיות נוספות (רישוי, תקינה, מכסים, מכרזים ועוד).
5. כמו כן מוצע להטיל על משרד התחבורה והבטיחות בדרכים (להלן - **משרד התחבורה**), בסיוע משרדים נוספים, לפעול לפיתוח ולשדרוג התשתיות במסוף הסחורות היבשתי ניצנה (להלן - **מעבר ניצנה**), כך שתורחב יכולת שינוע סוגי סחורות שונים במסוף. הפיתוח יבוצע על ידי רשות שדות התעופה, בהתאם לתוכניות הפיתוח שלה, כפי שיאושרו ובהתאם לכל דין. בנוסף, מוצעות מספר פעולות חיוניות מידיות על מנת להגשים את התכלית האמורה. כן מוצע כי צוות המשימה בשיתוף משרד התחבורה יגבשו תכנית ארוכת טווח לפיתוח ולשדרוג מעבר ניצנה והעורף הכלכלי שלו, לרבות בחינת השימוש בו כנמל יבשתי.
6. במסגרת התכנית מוצע להרחיב תשתיות נוספות ולבצע פעולות שיסייעו להגדלת היקפי ההשקעות והסחר בין המדינות. בתוך כך מוצע, בין היתר, להנחות את יו"ר המועצה הארצית לתכנון ובניה ואת נציגי הממשלה החברים בה, לפעול ככל הניתן בהקדם האפשרי ובכפוף לכל דין לקידום הדיונים בתכנית המתאר הארצית

היועצת המשפטית

המפורטת להקמת קו הולכת גז טבעי ולהביאה לאישור הממשלה. בנוסף, מוצע לבחון אפשרויות לקידום מנגנונים לביטוח ולמימון של סיכוני סחר חוץ ועידוד השקעות בין ישראל למצרים, ולקדם את תחום התעופה והתיירות בין המדינות.

7. עוד מוצע לקדם פרויקטים משותפים בתחומי החקלאות, ההשקיה, המים, האנרגיה והסביבה, ובין השאר לפעול לתאם עם הרשויות המצריות את חידוש פעילות הוועדה החקלאית המשותפת שהוקמה מכוח הסכם לשיתוף פעולה חקלאי מיום 14 בינואר 1982, להקים קבוצות עבודה נושאיות שיפעלו מול מקביליהן במצרים ולשתף פעולה ביישום חידושים חקלאיים ומחקר חקלאי ובקידום פרויקטי חלוף משותפים בנושאי אנרגיה, סביבה ואקלים.

8. לצורך הגדלת היקף הסחר בין המדינות מוצעים מספר אפיקי פעולה שעיקרם הם - התמקדות בייבוא תוצרת חקלאית ומזון; צמצום חסמים ליעול הליכי הייבוא דרך היבשה ונמלי הים של חומרי גלם לענפי הבניה, התעשייה והמזון בישראל, בכפוף לחוק ולמחויבויותיה הבינלאומיות של מדינת ישראל; הקמת מנגנון תיאום רציף עם הרשויות המצריות הרלוונטיות, על מנת להגביר את הוודאות עבור היבואנים הישראלים; בחינת הרחבה של הפעילות המסחרית המתקיימת במסגרת הסכם אזורי הסחר המאושרים שנחתם בין ישראל, מצרים וארה"ב ביום 14 בדצמבר 2004 (QIZ – Qualified Industrial Zone).

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

ההצעה אינה מעוררת קשיים משפטיים.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

הצעת ההחלטה הופצה ליועצים המשפטיים של המשרדים הרלוונטיים ביום 10.5.2022 וביום 18.5.2022. הערות שהתקבלו הוטמעו בנוסח.

עמדת היועצים המשפטיים של המשרדים שהשרים העומדים בראשם מגישים את ההצעה:

אין מניעה משפטית לאישור הצעת ההחלטה.

חוות דעת זו היא על דעת היועצים המשפטיים של משרד החוץ, משרד הכלכלה והתעשייה, משרד האוצר, משרד האנרגיה, משרד התחבורה והבטיחות בדרכים והמשרד לשיתוף פעולה אזורי.

אורלי פישמן אורן, עו"ד

סגנית בכירה ליועצת המשפטית